

Hjortevilt 2009.

Praktisk forvaltning av elg.

Innledningsforedrag v/ Frank Robert Lund, Borregaard Skoger.

Grunneiersamarbeid / regional elgforvaltning.

Elgen bør forvaltes innenfor sitt årsleveområde og store elgvald / elgregioner blir viktige i elgforvaltningen. Selv i områder uten trekk mellom sommer – og vinterbeiter opplever vi ofte at valdene blir for små til å kunne lykkes i en bestandsplanbasert forvaltning. Elgregionen bør ideelt sett være valdet som på vegne av grunneierne utarbeider flerårige bestandsplaner med avskyttingsstrategi og tiltaksplaner, herunder sette mål for beitetrykket med bakgrunn i beitetakster og registreringer. Et godt fundamentert grunneiersamarbeid over store områder er et av de viktigste verktøy vi trenger for å lykkes i framtidens elgforvaltning.

Forskrift i utakt.

Myndighetene har lagt føringer for en fremtidig regional elgforvaltning. I områder med langttrekkende bestander av elg, representerer § 12 i hjorteviltforskriften ikke et tilfredstillende grunnlag for offentlig medvirkning til stammerettet elgforvaltning. Det bør iverksettes tiltak for å rette på misforholdet mellom forskriftens intensjon vedrørende stammerettet forvaltning og forskriftens faktiske innhold.

I de tilfeller der elgregionen favner flere kommuner blir enkelte kommuner ”ekskludert” fra elgforvaltningen. Elgregionen (valdet) forholder seg til den kommunen som har det største tellende arealet ved søknad om godkjenning av vald, og valdet godkjennes og forvaltes i samsvar med bestemmelser om minsteareal og jakttid som gjelder i denne kommunen. Denne kommunen godkjenner bestandsplanen og tildeler fellingstillatelser, men når elgregionen (valdet) , med basis i godkjent bestandsplan (inkludert tiltaksplan) skal søke om tildeling av viltfondsmidler må elgregionen forholde seg til de enkelte kommunene i elgregionen. Da opplever man ofte forskjellige forskrifter med forskjellige søknadsfrister og praksis vedr. tildeling av midler. Dette bidrar ikke til en helhetlig elgforvaltning.

Hjorteviltforskriftens minimumskrav for godkjenning av vald oppfattes lite hensiktsmessig når man ønsker etablering av store vald. Minstearealer ned mot 1000 dekar kan tilfredsstillende kravet til sikker jaktutøvelse og minsteareal, men åpner for en oppsplitting av bestandsforvaltningen som er uhensiktsmessig og krevende for både kommunal- og privat elgforvaltning. DN bør på denne bakgrunn drøfte hjemmelsgrunnlag for kommunal godkjenning av vald uavhengig av gjeldende minimumskrav til minsteareal.

Vekt – og kondisjonsutvikling / beitetaksering.

Redusert avvirkning med en gradvis dreining til hogster på lavere boniteter, mindre flatehogster og et økende uttak av tømmer gjennom tynninger, samt mer avvirkning av furu i forhold til gran, bidrar til redusert kvalitetsbeite for elgen over store arealer på Østlandet. En aktiv bruk av sett-elgstatistikk (sett kalv pr. ku) i kombinasjon med veiing av felte dyr for store områder (min. 500.000 dekar) over mange år gir et godt bilde av utviklingen av vekt / kondisjon og produksjon i elgbestanden. Dette sammenholdt med beiterregistreringer / takster etter ”Solbraa – metoden” er i stor grad det som trengs for å gjøre en vurdering av om

elgbestandens størrelse er i samsvar med naturlig beitetilgang. Statistikken er lett tilgjengelig og beiterregistreringer bør i stor grad kunne finansieres gjennom viltfondsmidler. Dermed er det få unnskyldninger for ikke å skaffe seg den kunnskapen som er helt nødvendig i forhold til en bærekraftig lokal forvaltning av elgen i vald –og elgregionsammenheng.

Dersom vekter og produksjon er nedadgående, og beitetaksten viser beitegrader langt over akseptabelt nivå (35 %), er det all grunn til å handle. Bestanden bør reduseres kraftig før man evt. starter med vinterforing og bedring av sommerbeitet.

Utvidet jakttid på elg – bra for forvaltning og næringsutvikling.

Med utviklingen i elgbestanden er både behovet og fordelene med lengre jakttid på elg større enn noensinne. Kort jakttid blir en flaskehals for flere parter. Foruten de biologiske og humane aspektene er målsettingen om økt jakttilgang for allmennheten, kombinert med reduserte skader og økt verdiskapning i utmarksnæringen, viktige argumenter for utvidet jakttid. Mange kommuner vegrer seg fortsatt for å forlenge jakttiden på elg, selv om erfaringene med utvidet jakttid nesten uten unntak er positive for alle parter. Det er vanskeligere å få aksept for lang jakttid på elg jo nærmere man kommer større befolkningsentre.

Faste jaktlag gir god forvaltning.

Faste elgjaktlag på de samme terrengene år etter år er en god sikkerhet for at forvaltningsmålene blir nådd. Fellingsprosenten er høy og adm. kostnadene relativt lave. Jegerne ser på terrengene som sine egne og er bevisste på hva som tas ut av dyr det enkelte år. Årlige retningslinjer tilpasset bestandsplanmålene kombinert med et prissystem som favoriserer uttak av små og lette dyr, underbygger ønsket om høy kvalitet i elgbestanden. Enkle kvoter på henholdsvis kalv, voksen ku og voksen okse forenkler jegernes uttak av dyr og gir en jevn kjønnsfordeling blant ungdyrene. Dette bidrar videre til en riktig kjønnsfordeling i totaluttaket.

Med økende etterspørsel etter elgjakt etableres gjestejaktordninger med de faste jaktlagene. Flere får muligheter for elgjakt, jaktlaget får redusert prisen på sin jakt og grunneierne får økte inntekter. Med lengre jakttid på elg åpner det seg også en mulighet for å tilby flere jakt gjennom at enkelte terreng med stor kvote deles tidsmessig mellom det faste jaktlaget og øvrige jegere som slipper til etter f.eks 1.november.

Forvaltnings- og næringsmessige utfordringer.

Vår skogbehandling og varmere klima tilsier at vi får mindre kvalitetsbeite for elg og bestanden må reduseres over store deler av Østlandet. Dette gir grunneiere flere utfordringer enn de rent forvaltningsmessige. For mange grunneiere har elgjakten stor økonomisk betydning og en redusert bestand vil bety en del utfordringer i forhold til å kompensere for tapte inntekter. Det kan i denne sammenhengen også være verdt å vurdere om måten elgjakten selges på i dag står i stil med hva som faktisk etterspørres. Flere og flere lag synes det går for mye tid til elgjakt og deler gjerne en lang jakttid med nye jegere som etterspør kortere opphold med elgjakt, guiding inkludert mat og forpleining. Disse jegerne kjøper også gjerne tjenester som tilgang til ettersøksekvipasjer og leie av elgtrekker.

Elgbestanden må reduseres over store områder og vil sette alle involverte parter på prøve. Borregaard Skoger ser på dette som en interessant utfordring.